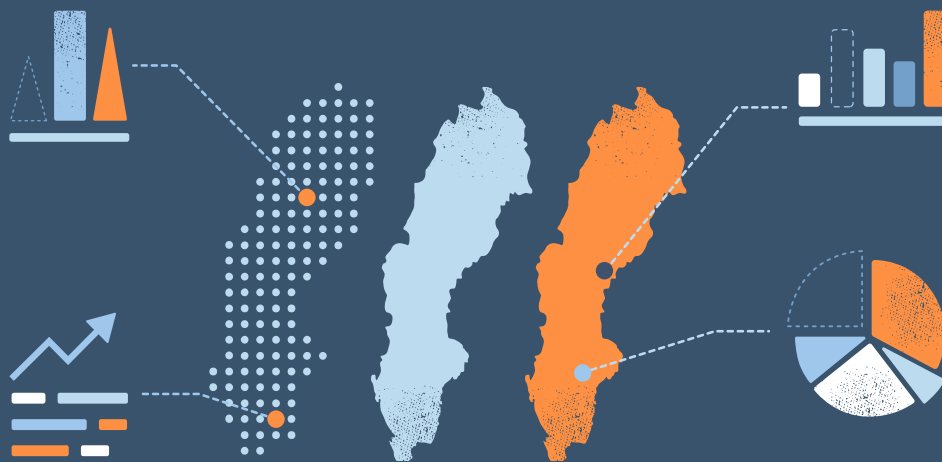

VILLKOR FÖR KOOPERATIVT SMÅFÖRETAGANDE

- OM RÅDGIVNING OCH FINANSIERING

SVERIGE BEHÖVER FLER KOOPERATIVA FÖRETAG

Sverige behöver fler och växande kooperativa företag. Ett skäl är deras motståndskraft. En tidigare undersökning från Svensk Kooperation visar att nya kooperativa företag har en överlevnadsgrad efter tre år på nästan 90 procent, vilket är högre än alla andra företagsformer.

Dessutom vet vi att unga som vill starta företag vill göra det tillsammans och här passar den kooperativa företagsformen utmärkt. Det startas hundratals nya kooperativa företag per år i Sverige. De finns i många olika branscher, i storstäder som på landsbygder. Men potentialen är ännu större. Så hur kan vi få fler och växande kooperativa företag i Sverige?

Svensk Kooperation har tittat närmare på hur förutsättningarna ser ut för små och medelstora kooperativa företag när det gäller information, rådgivning, stöd och finansiering. Undersökningens resultat presenteras i denna rapport, och den visar bland annat att 25 procent av de nyare kooperativa företagen i studien uppger att de haft svårt att få finansiering och 27 procent att de har upplevt motstånd eller hinder mot att driva verksamhet i kooperativ företagsform.

Tyvärr blir vi inte helt överraskade av svaren. Vi brottas med en aktiebolagsnorm i samhället. Den får negativa effekter på alla nivåer och platser; banker, investerare, beslutsfattare, finansiella aktörer, myndigheter, ja även företagsrådgivare. Det här leder till att kooperativa företag blir missgynnade och ifrågasatta.

Det finns en stor okunskap om den kooperativa företagsformen, vilket är en börda som särskilt nya kooperativa företag får bära. Enligt undersökningen är erfarenheten att rådgivare (revisorer, jurist- eller ekonomikonsulter) och myndigheter inte kan eller vill ge information och råd förhållandevis vanlig bland de kooperativa företagen. Mest iögonfallande är att av de nyare kooperativa företagen som försökt få råd och information kopplat till just företagsformen angav 23 procent att de inte fått hjälp.

Problemet är av strukturell karaktär. En åtgärd som Sverige behöver för att komma till rätta med problemet är ett nationellt kunskapslyft för att förbättra kunskapen brett men särskilt för myndigheter, rådgivare, banker och andra finansiella institutioner om den kooperativa företagsformen. Svensk Kooperation har följande konkreta förslag framåt för regering och beslutsfattare:

- *Genomför en nationell satsning/ett nationellt program för att öka kunskapen hos myndigheter, banker och finansiella institutioner om den kooperativa företagsformen*
- *Säkerställ att all kommunalt och statligt finansierad företagsrådgivning har god kunskap om den kooperativa företagsformen, och att de stimulerar nystart av kooperativa företag*
- *Ge den rådgivande organisationen Coompanion goda förutsättningar genom utökad och långsiktig statlig finansiering*
- *Tillsätt en utredning som får i uppdrag att utreda hur en bättre finansiell infrastruktur för kooperativa företag kan skapas, till exempel genom att tillhandahålla investerings- och kreditgarantifonder, lånegarantier och investeraravdrag även för kooperativa företag*

INNEHÅLL

Om undersökningen	5
Stor potential för fler nya kooperativa företag	6
Villkor och förutsättningar för kooperativt småföretagande	7
Rådgivning för mindre och nystartade kooperativa företag	9
SÅ FÅR SVERIGE FLER KOOPERATIVA FÖRETAG – MED ÖKAD KUNSKAP OCH RÅDGIVNING	14
Finansiering för mindre och nystartade kooperativa företag	16
SÅ FÅR SVERIGE FLER KOOPERATIVA FÖRETAG – MED ÖKAD KUNSKAP OCH FINANSIERING	23
Metod	25
Referenser	27

OM UNDERSÖKNINGEN

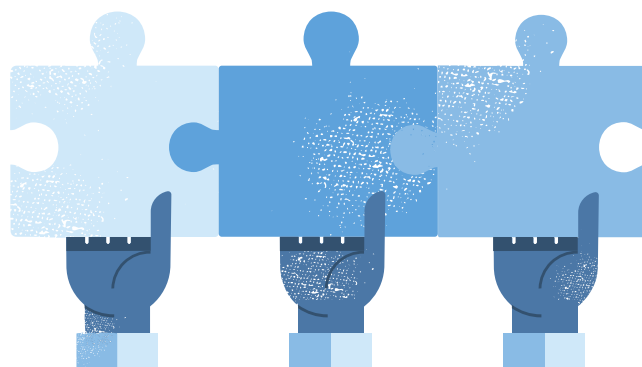

Denna rapport baseras på en enkätundersökning genomförd av Verian (f.d. Kantar Public och Sifo) på uppdrag av Svensk Kooperation. Syftet är att systematiskt kartlägga de små och medelstora kooperativa företagens erfarenheter av rådgivning och extern finansiering, deras behov i samband med det och eventuella problem och hinder de möter. Curt-Olof Mann har varit ansvarig för undersökningen på uppdrag av Svensk Kooperation, och har förutom att beställa och samordna undersökningen också genomfört djupare analyser och korskörningar av resultatet samt genomfört förstudier inför undersökningen.

Webbenkäten har besvarats av totalt 292 kooperativa företag, inom olika branscher, med 1-249 anställda och upp till 30 år gamla. I rapporten görs vissa jämförelser mellan de nyare företagen, 0-12 år gamla, och övriga företag.

Rapporten använder genomgående begreppet kooperativa företag. Den juridiska företagsformen för kooperativa företag är ekonomisk förening, vilket också är det begrepp som använts i undersökningen.

Fördjupad information om undersökningens genomförande finns i avsnittet Metod på sid 25.

STOR POTENTIAL FÖR FLER NYA KOOPERATIVA FÖRETAG

Små och medelstora företag är centrala för både EU:s och Sveriges ekonomiska utveckling. De utgör 99 procent av alla företag inom EU¹. Dessa små och medelstora företag finns i flera olika företagsformer, däribland den kooperativa. Kooperativa företag är medlemsstyrda och robusta företag, som finns till för att främja sina medlemmars ekonomiska intressen genom en verksamhet som medlemmarna deltar i. Kooperativa företag har också ett långsiktigt perspektiv på vinster, och förenar vinstmål med andra värden.

Många människor i samhället idag – framför allt unga – lockas av lockas av hållbara, stabila företag som tar samhällsansvar. Detta matchar perfekt med de kooperativa och ömsesidiga företagens idéer och värderingar². Unga visar också stort intresse för att starta företag tillsammans. En majoritet av de unga som vill starta företag vill göra det tillsammans med andra³. Unga är även nyfikna på att lära sig mer om just Kooperation. Den kooperativa företagsformen väcker intresse bland ungdomar i åldern 18-29 år, visar en tidigare undersökning från Svensk Kooperation. De unga kan mindre om Kooperation och vill lära sig mer - hela 60 procent av unga vill veta mer om kooperativa företag.⁴

Det finns också ett stort intresse bland unga och nya entreprenörer att lösa samhällsutmaningar, det vittnar ansvariga för kapitalförsörjning och rådgivning om i intervjuer som genomförts i en undersökning från Entreprenörskapsforum⁵. Den kooperativa företagsformen har visat sig vara utmärkt för att lösa samhällsutmaningar och när flera vill dela på arbetet och ägandet.

¹ Små och medelstora företag, Faktablad om EU - 2024, Europaparlamentet

² Kooperation på framtidens villkor. Kairos Future, 2020.

³ Entreprenörskapsbarometern 2016, Tillväxtverket.

⁴ Unga nyfikna på Kooperation, Svensk Kooperation 2022

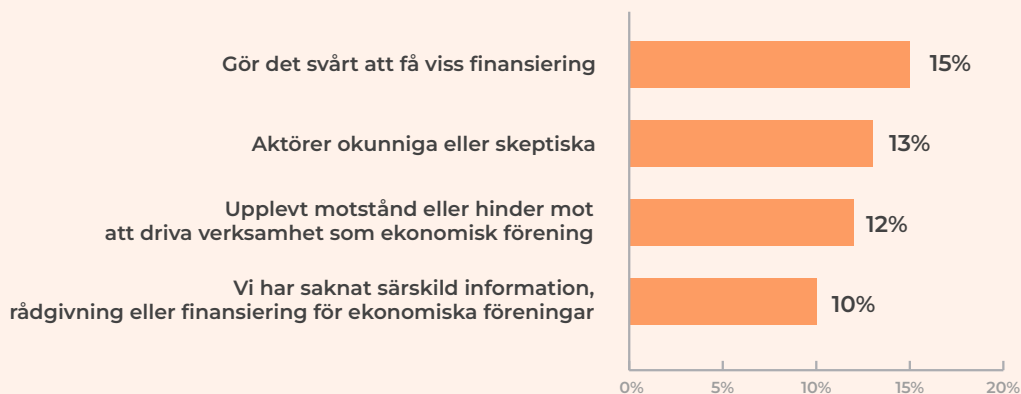
⁵ Kapitalförsörjning som fungerar för fler - Hur kan fler typer av företagande finansieras för tillväxt? Ruth Brännvall, Entreprenörskapsforum, 2023.

VILLKOR OCH FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR KOOPERATIVT SMÅFÖRETAGANDE

Det finns alltså många skäl att se till att villkoren och förutsättningarna för kooperativa företag är goda. I denna rapport undersöker vi vilka hinder och trösklar som små kooperativa företag stöter på - med syfte att kunna undanröja dem för att nå den stora potential för fler kooperativa företag som finns i Sverige.

Undersökningens första bild av vilka svårigheter som kooperativa företag stöter på ger följande svar från de tillfrågade kooperativa företagen:

Problem som uppkommit på grund av företagsformen

292 svar. Fråga: Vad av följande stämmer i dagsläget med er/din uppfattning om företagsformens betydelse för er verksamhet/ert företag? Ange ett eller flera alternativ

I figuren visas ett urval av svarsalternativen med fokus på att visa de problem som finns.

Vi ser här att de kooperativa företagen upplevt problem av olika slag kopplade specifikt till att de har en kooperativ företagsform. 15 procent upplever att företagsformen gör det svårt att få viss finansiering - något som vi går djupare in på i en senare del av rapporten. 13 procent av företagen har upplevt att aktörer av olika slag är okunniga eller skeptiska till företagsformen och 12 procent har till och med upplevt att det finns motstånd eller hinder mot att driva verksamhet i kooperativ form.

Det hela blir än mer problematiskt när vi tittar särskilt på de nyare företagen, på de som har funnits i 0-12 år. I figuren på nästa sida ser vi att de i ännu högre grad upplever att det uppkommit problem på grund av den kooperativa företagsformen.

Problem som uppkommit på grund av företagsformen – nya företag

71 svar (företag 0-12 år). Fråga: Vad av följande stämmer i dagsläget med er/din uppfattning om företagsformens betydelse för er verksamhet/ert företag? Ange ett eller flera alternativ.

I figuren visas ett urval av svarsalternativen med fokus på att visa de problem som finns.

Hela 27 procent av de nya kooperativa företagen har alltså upplevt motstånd eller hinder mot att driva verksamhet som just ekonomisk förening, vilket är en markant högre andel än hos alla svarande företag. En fjärdedel, 25 procent, av de nya kooperativa företagen menar att det är ett problem med aktörer som är okunniga eller skeptiska gentemot företagsformen och lika många att företagsformen kan göra det svårt att få viss finansiering.

Vi kan alltså se att de nyare kooperativa företagen i högre grad än de äldre företagen upplever att det uppkommit problem på grund av den kooperativa företagsformen. Det går inte att avgöra utifrån denna undersökning vad som är orsaken till att de yngre företagen upplever hinder och motstånd i större utsträckning. En förklaring kan vara just att de är relativt nystartade - men det kan inte uteslutas att det åtminstone delvis beror på förändringar hos aktörerna de har mött. Det skulle i så fall betyda att de äldre kooperativa företagen i samma skede mötte bättre kunskap, attityder och villkor - och att läget för små kooperativa företag har försämrats över tid.

Svaren på frågan pekar alltså mot att det finns flera problem och hinder som kooperativa företag möter - på grund av att de är just kooperativa företag. Vi kommer nu i rapporten att borra ner oss ytterligare i detta, där vi börjar med frågan om rådgivning och stöd och sedan tittar på finansiering.

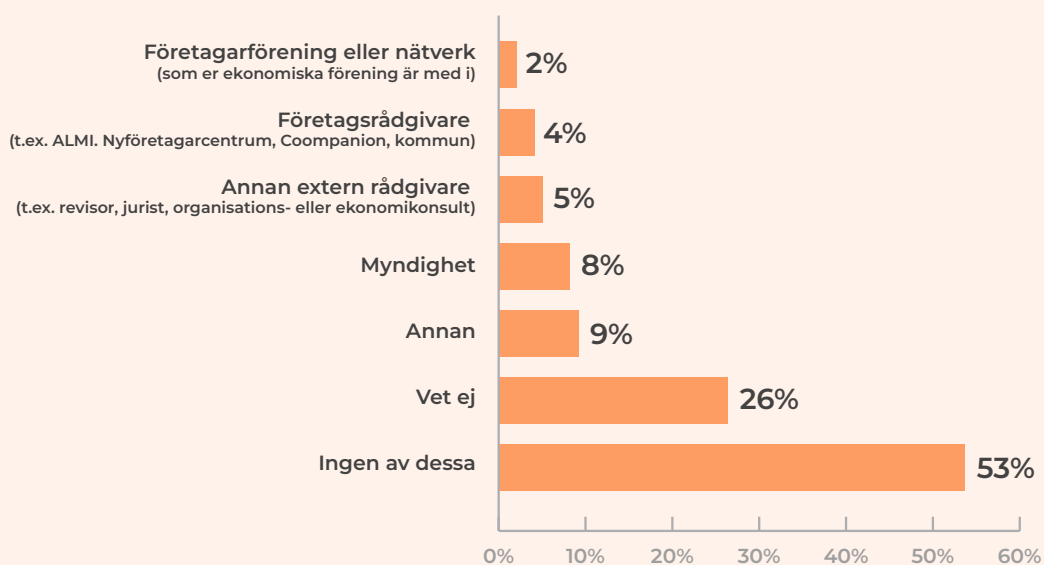

RÅDGIVNING FÖR MINDRE OCH NYSTARTADE KOOPERATIVA FÖRETAG

För den eller de som för första gången vill starta ett företag kan frågorna vara många och av olika art: praktiskt administrativa, skatte- och redovisningsfrågor, finansiering och affärsmässiga. För att stödja och motivera människor i deras förverkligande av företagsidéer behövs ofta goda råd av tillförlitliga och kunniga aktörer. Det är viktigt att kooperativa företag får lika bra information, råd och stöd som andra typer av företag – något annat skulle ju vara diskriminerande gentemot kooperativa företag.

I undersökningen har vi fokuserat på tillgången till och kvaliteten på rådgivningen för de kooperativa företagen. Enkäten visar att 21 procent av de tillfrågade kooperativa företagen har erfarenheter från minst en aktör som inte velat eller kunnat ge information, råd eller stöd just på grund av deras kooperativa företagsform.

Aktörer som inte kunnat eller velat ge information, råd eller stöd på grund av företagsformen

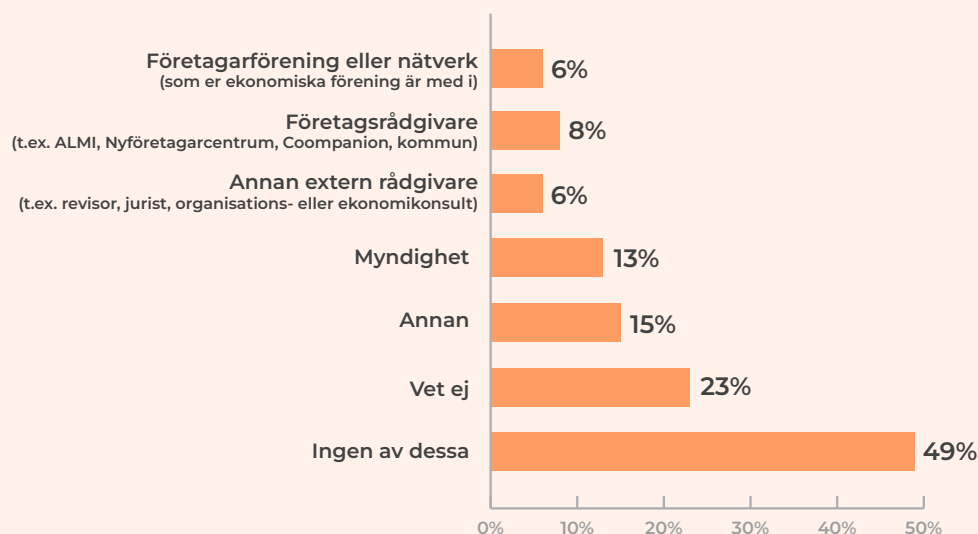
292 svar.

Svar på frågan: Har någon/några av följande under de senaste fem åren inte kunnat eller velat ge information, råd eller stöd till er ekonomiska förening på grund av företagsformen? Ange ett eller flera alternativ.

Det vanligaste är att ha varit med om detta i kontakten med en myndighet. Åtta procent av de kooperativa företagen har alltså varit med om att myndigheter inte kunnat ge dem den information, råd eller stöd som de behöver – på grund av att de är kooperativa företag.

När vi tittar närmare på de nya kooperativa företagen ser vi att de som grupp har upplevt ännu större problem i dessa kontakter.

Aktörer som inte kunnat eller velat ge information, råd eller stöd på grund av företagsformen – nya företag

71 svar (företag 0-12 år).

Svar på frågan: Har någon/några av följande under de senaste fem åren inte kunnat eller velat ge information, råd eller stöd till er ekonomiska förening på grund av företagsformen? Ange ett eller flera alternativ.

13 procent av de nya kooperativa företagen har inte fått information, råd eller stöd när de vänt sig till myndigheter för detta – på grund av att de är just kooperativa företag.

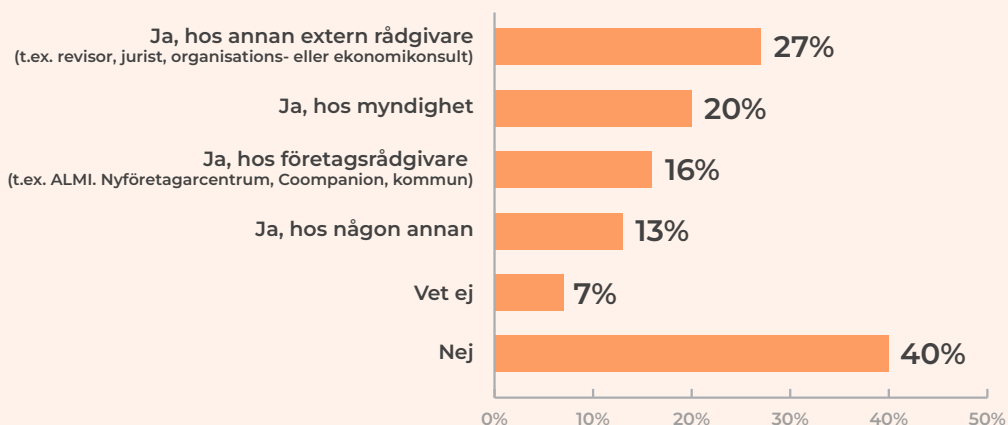
Totalt 28 procent av de nya kooperativa företagen har angett minst en aktör där företagsformen varit ett hinder för att kunna få information, råd eller stöd.

Här ser vi alltså att det saknas antingen kunskap eller vilja att ge stöd och råd till kooperativa företag, och det gäller både myndigheter, företagsrådgivare och andra aktörer inom företagande.

I vilken utsträckning försöker då de kooperativa företagen att få råd och information när de har frågor som har med just den kooperativa företagsformen att göra? Och vilka aktörer vänder de sig då till? Detta tittar vi på i nästa fråga.

Lite mer än hälften (53%) av de kooperativa företagen har under de senaste fem åren försökt få hjälp i en fråga som har med den kooperativa företagsformen att göra. På nästa sida framkommer vilka aktörer företagen har vänt sig till med dessa frågor.

Försökt att få råd och information i frågor kopplade till den kooperativa företagsformen

292 svar.

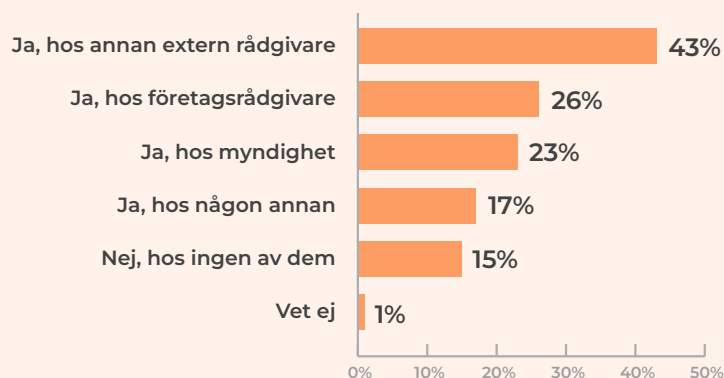
Svar på frågan: Har er ekonomiska förening under de senaste fem åren försökt få information, råd eller stöd i någon särskild fråga med koppling till företagsformen? Ange ett eller flera alternativ.

Vanligast är att man har vänt sig till "annan extern rådgivare" med en sådan fråga. Det gäller lite drygt ett av fyra kooperativa företag. Ett av fem företag har vänt sig till en myndighet och ungefär ett av sex har vänt sig till någon företagsrådgivare.

De nyare kooperativa företagen utmärker sig med att i större utsträckning än övriga ha vänt sig med sådana frågor till företagsrådgivare (27 procent) och myndigheter (30 procent).

Nästa viktiga fråga handlar då om huruvida de kooperativa företagen som sökte information och råd i frågor kopplade till den kooperativa företagsformen också fick den information och de råd de efterfrågade.

Fick de råd och den information som efterfrågades med koppling till den kooperativa företagsformen

155 svar. Frågan ställd till dem som uppgett att de under de senaste fem åren försökt få information, råd eller stöd i någon särskild fråga med koppling till företagsformen

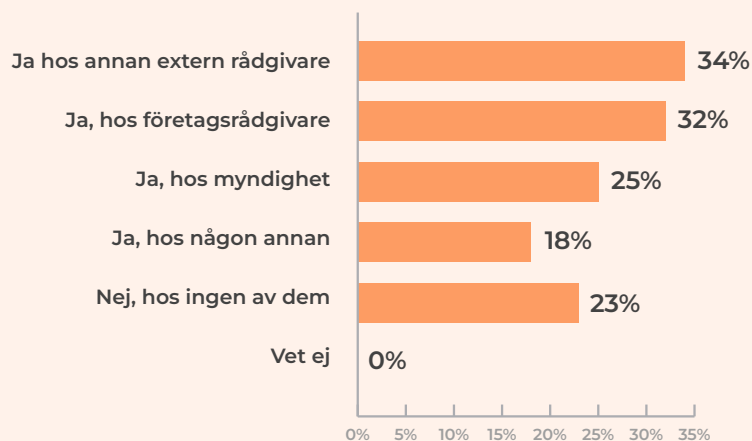
Svar på frågan: Fick ni det ni önskade och behövde? Ange ett eller flera alternativ.

15 procent av de företag som efterfrågat råd, information och stöd i någon fråga kopplad till den kooperativa företagsformen har alltså inte fått det från någon aktör alls.

Av de som fått hjälp så var det vanligast att man fått hjälp hos "annan extern rådgivare". Företagen har i mindre utsträckning fått hjälp hos företagsrådgivare eller myndigheter. I relativt stor utsträckning har man också fått hjälp av andra aktörer som undersökningen inte identifierar.

Vi tittar också specifikt på nyare kooperativa företag, och här visar det sig att av de som efterfrågat information och råd är det än fler i denna grupp som inte fått svar på sina frågor kring den kooperativa företagsformen.

Fick de råd och den information som efterfrågades med koppling till den kooperativa företagsformen - nya företag

44 svar. Frågan ställd till dem som uppgett att de under de senaste fem åren försökt få information, råd eller stöd i någon särskild fråga med koppling till företagsformen (företag 0-12 år)

Svar på frågan: Fick ni det ni önskade och behövde? Ange ett eller flera alternativ.

23 procent av de nyare kooperativa företagen har alltså inte fått hjälp från någon aktör när de efterfrågat råd, information och stöd i fråga kopplad till den kooperativa företagsformen.

Det är förhållandevis fler i den här gruppen som fått hjälp av någon företagsrådgivare, vilket antagligen förklaras av att dessa är mer inriktade på startrådgivning.

SÅ FÅR SVERIGE FLER KOOPERATIVA FÖRETAG – MED ÖKAD KUNSKAP OCH RÅDGIVNING

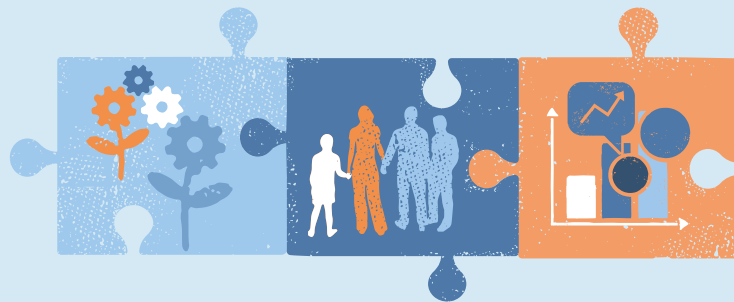
Regeringens näringspolitik är det centralt att förutsättningarna är goda för nya och växande företag. Här ingår villkoren för företagande och entreprenörskap, insatser för att öka innovationskraften och en väl fungerande konkurrens.⁶ Då är det ett stort problem att, som vi sett ovan, kooperativa företag möts av en hel del hinder när det gäller rådgivning, information och stöd. Att myndigheter och rådgivare inte kan eller vill ge information eller råd till kooperativa företag på frågor grundade i företagsformen är ett stort problem. De befintliga kooperativa företagen och framtida entreprenörer ska inte behöva mötas av okunskap, ointresse eller i värsta fall ovilja. Det bidrar inte till de förutsättningar och det företagsklimat som krävs för att nå målen i regeringens näringspolitik.

Tyvärr är detta inte helt överraskande. Vi vet att vi brottas med en aktiebolagsnorm i samhället som leder till att andra sorters företag, som kooperativa och ömsesidiga företag, ibland blir missgynnade och ifrågasatta.

⁶ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/naringspolitik/mal-for-naringspolitik/>

Det finns en stor okunskap om den kooperativa och den ömsesidiga företagsformen bland så gott som alla aktörer i samhället. Okunskap återfinns hos banker, investerare, beslutsfattare, finansiella aktörer, myndigheter - ja även företagsrådgivare. Det här drabbar främst små kooperativa företag, och särskilt nystartade kooperativa företag, som vi kan se i denna undersökning.

Det Sverige behöver för att komma till rätta med okunskapen är ett nationellt kunskapslyft för att sprida och höja kunskapen om den kooperativa företagsformen bland myndigheter, rådgivare, banker och andra finansiella institutioner.

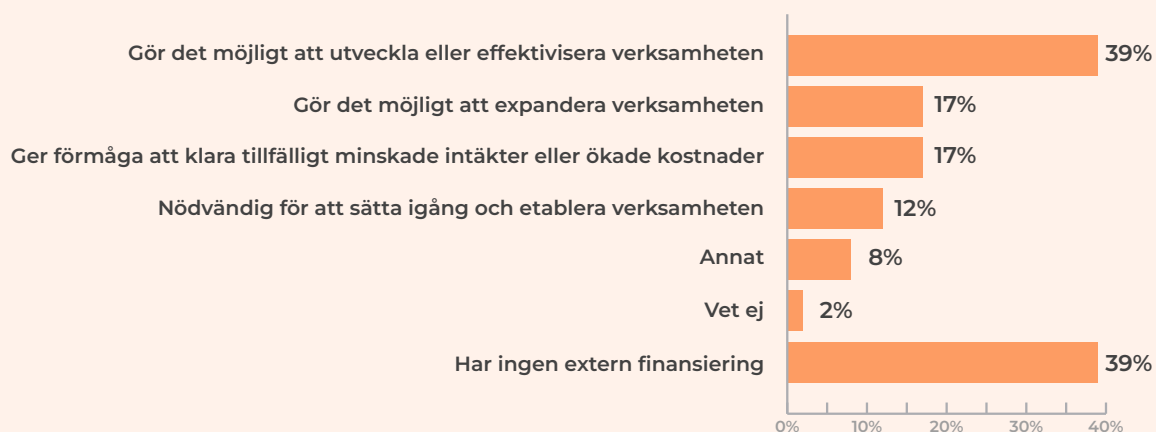
Som vi tidigare berättat är 60 procent av unga nyfikna på Kooperation. Men kunskapen hos unga, och hos entreprenörer i stort, om hur man bildar kooperativa företag är idag mycket låg och behovet av rådgivning är således stort. En viktig förutsättning för att möta ungas intresse och nyfikenhet kring kooperativt företagande och för sektorns tillväxt är att det finns rådgivning om denna företagsform. Coompanion har i uppdrag från staten, genom Tillväxtverket, att vara en specialiserad företagsrådgivare för kooperativa företag. Finansieringen från Tillväxtverket till Coompanion har dock minskat kraftigt de senaste åren. En viktig åtgärd för att stimulera företagande och nå tillväxt och utveckling av fler kooperativa företag är att ge den rådgivande organisationen Coompanion goda förutsättningar genom utökad och långsiktig statlig finansiering.

FINANSIERING FÖR MINDRE OCH NYSTARTADE KOOPERATIVA FÖRETAG

Tillgång till kapital är en viktig förutsättning för att företag ska ha möjlighet att växa och konkurrera. Det gäller såklart även kooperativa företag. Kooperativa företag kan finansieras och få tillgång till kapital på olika sätt, denna undersökning fokuserar främst på extern finansiering.

En majoritet, 59 procent, av de kooperativa företagen i undersökningen har extern finansiering. I figuren nedan visas svaren på frågan vad den externa finansieringen betyder för företagen.

Betydelsen av extern finansiering för företagen

292 svar.

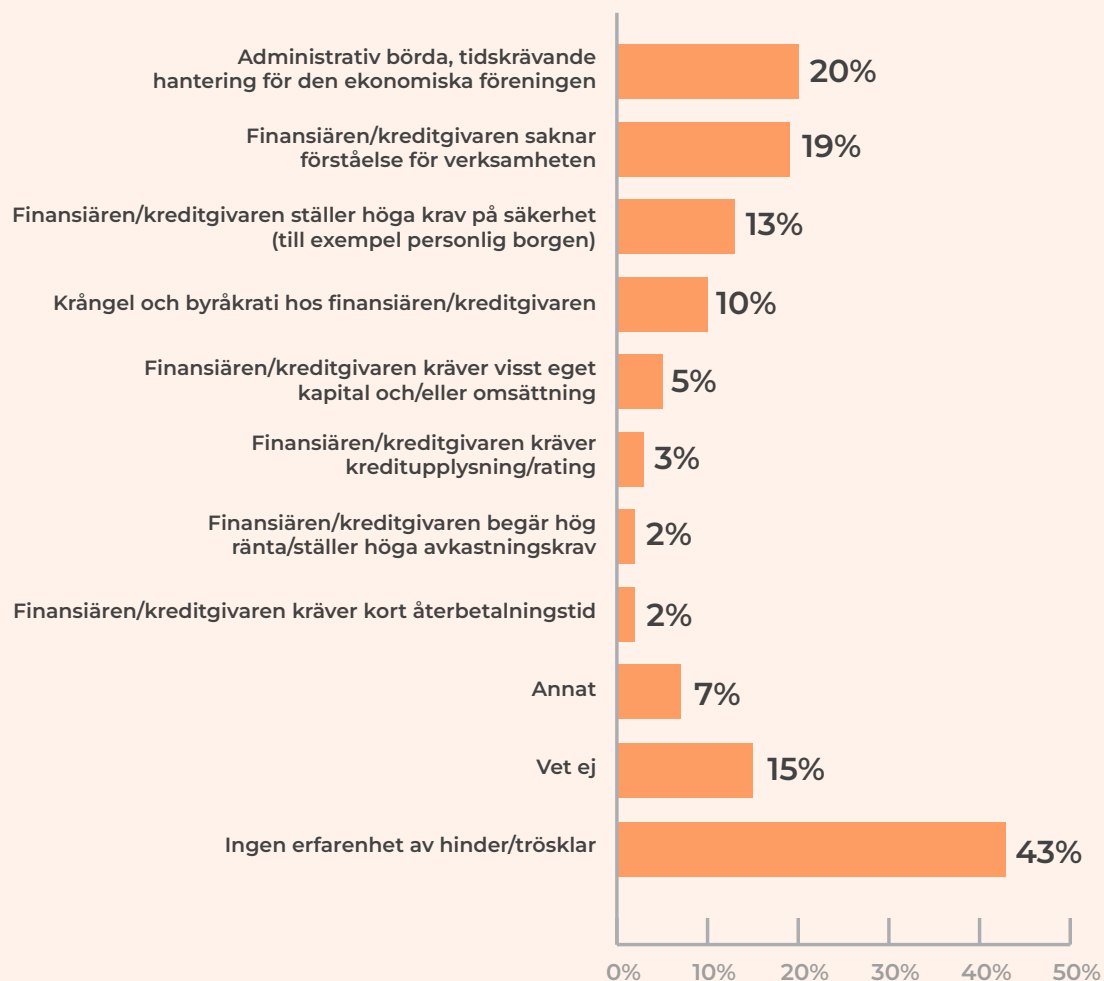
Svar på frågan: Vad betyder extern finansiering för närvarande för er ekonomiska förening?
Ange ett eller flera alternativ.

De flesta, två av tre av de som har extern finansiering, svarar att den gör det möjligt att utveckla eller effektivisera verksamheten. Nästan en av tre av de som har extern finansiering svarar att den möjliggör expansion av verksamheten, och för lika många ger den förmåga att klara tillfälligt låga intäkter eller höga kostnader. En av fem av de som har extern finansiering – drygt en av tio av samtliga svarande – behöver den till att starta och etablera verksamheten.

Vi ställde också frågan till de kooperativa företagen om de stött på hinder eller trösklar när det gäller att få extern finansiering av sitt företag, och vilka hinder/trösklar detta i så fall var.

Hinder för extern finansiering av kooperativa företag

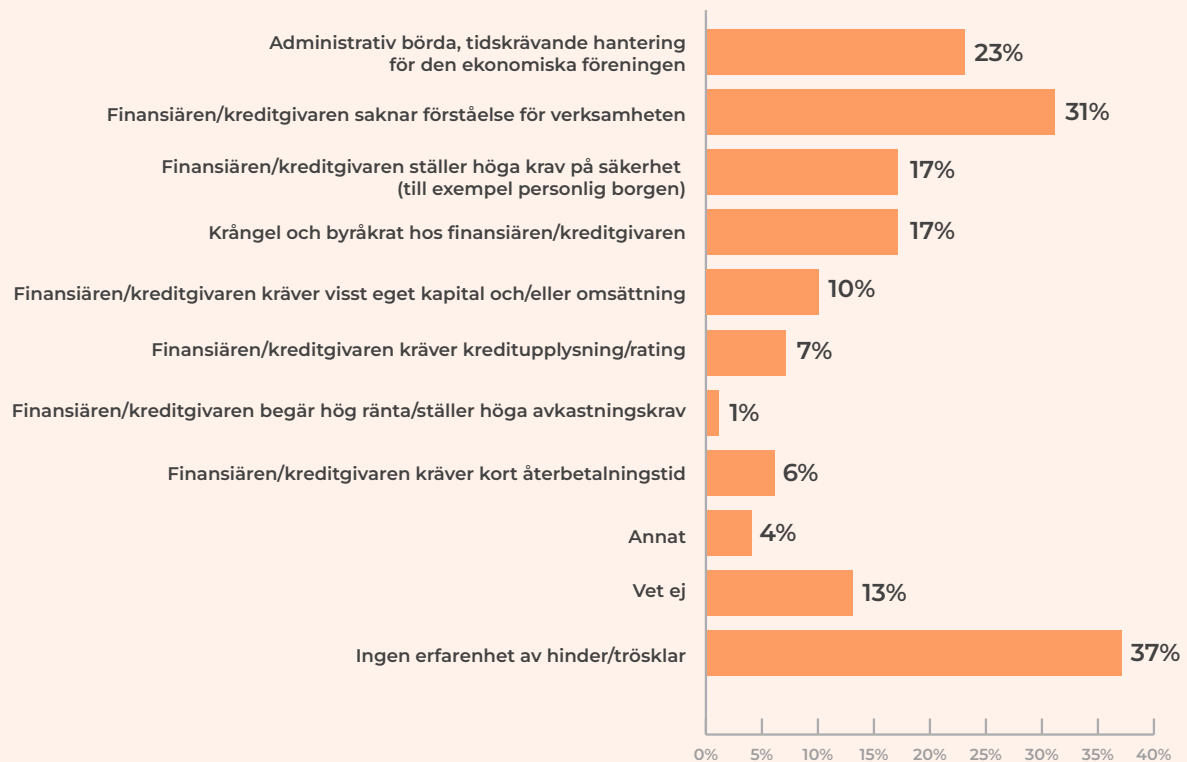
292 svar.

Svar på frågan: Vad är er/din erfarenhet av hinder/trösklar för extern finansiering för er ekonomiska förening? Ange de 1-3 viktigaste.

Det vanligaste hindren och trösklarna för extern finansiering är erfarenheten att den kräver mycket tid och arbete och att det är en stor administrativ börda för företaget. Detta gäller för 20 procent av företagen. Ett annat nästan lika stort hinder, som upplevts av 19 procent av företagen, är att finansiären saknar förståelse för företagets verksamhet. Höga krav på ekonomisk säkerhet samt krångel och byråkrati från finansiärens sida är också en relativt vanlig erfarenhet.

Vi gör också här en djupdykning i de nyare kooperativa företagens erfarenhet, och resultatet syns i figuren nedan.

Hinder för extern finansiering av kooperativa företag - nya företag

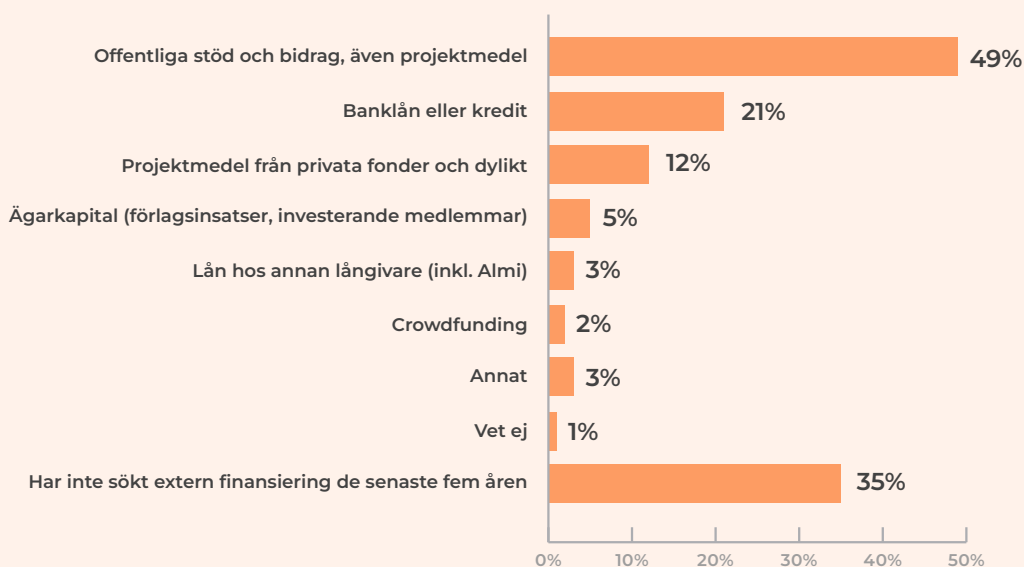
71 svar(företag 0-12 år).

Svar på frågan: Vad är er/din erfarenhet av hinder/trösklar för extern finansiering för er ekonomiska förening? Ange de 1-3 viktigaste.

Här ser vi återigen att det är de nyare kooperativa företagen som oftast upplever problem. Fler nyare kooperativa företag har erfarenhet av alla eller de flesta hinder och trösklar som nämns i frågan.

För att borra vidare i de kooperativa företagens erfarenheter av extern finansiering ställde vi också frågan om de under de senaste fem åren sökt olika typer av extern finansiering. Resultatet ser vi i figuren nedan.

Sökt extern finansiering under de senaste fem åren

292 svar.

Svar på frågan: Har er ekonomiska förening under de senaste fem åren sökt följande typer av (extern) finansiering till den egna verksamheten? Ange ett eller flera alternativ.

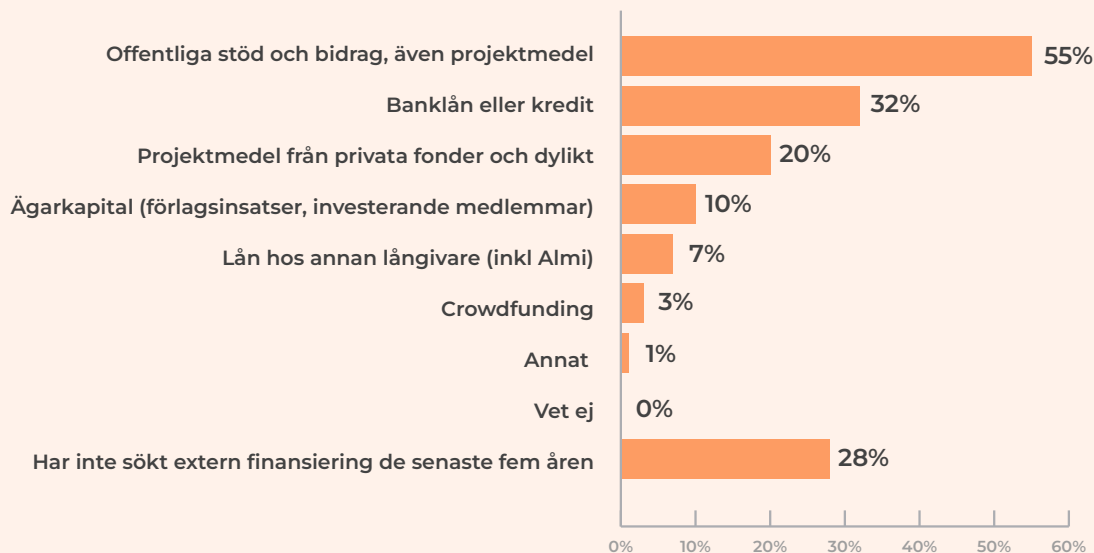
De flesta företagen, nästan två av tre, har sökt någon form av extern finansiering under de senaste fem åren. Vanligast är att man har sökt offentliga stöd eller bidrag, vilket hälften har gjort. Ett av fem har sökt banklån eller kredit, och ett av tio har sökt projektmedel från privata fonder eller dylikt. Ett av tjugo har sökt externt ägarkapital i de former som är tillgängliga för ekonomiska föreningar. Det förekommer också i mindre utsträckning andra former av lån och crowdfunding.

När vi tittar på svaren utifrån vilken verksamhet de kooperativa företagen bedriver så ser vi att det är de inom området lokal utveckling som mer än övriga har sökt extern finansiering de senaste fem åren.

De kooperativa företagen inom vård, skola och omsorg har sökt finansiering i mindre utsträckning än övriga företag.

Vi gör en djupdykning i de nya kooperativa företagen även i denna fråga, och som figuren nedan visar så har de oftare än de äldre kooperativa företagen sökt extern finansiering.

Sökt extern finansiering under de senaste fem åren - nya företag

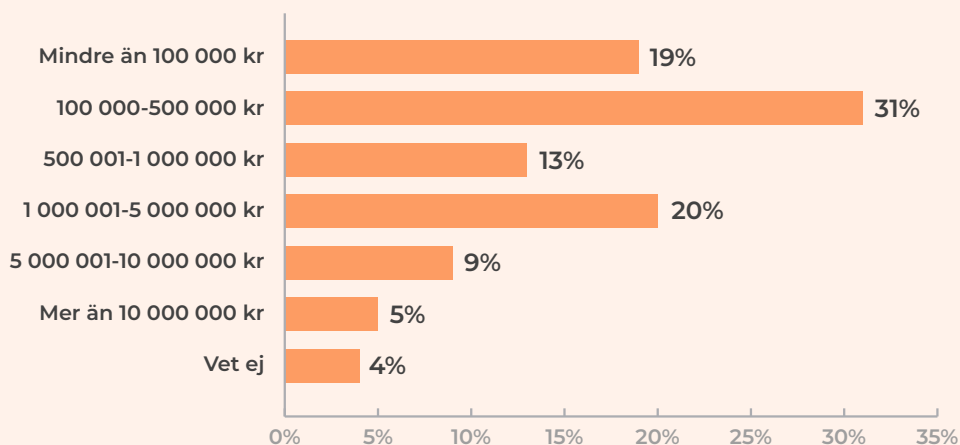
71 svar(företag 0-12 år).

Svar på frågan: Har er ekonomiska förening under de senaste fem åren sökt följande typer av (extern) finansiering till den egna verksamheten? Ange ett eller flera alternativ.

De nya kooperativa företagen har sökt finansiering i större utsträckning, 72 procent har sökt finansiering av något slag de senaste fem åren. De nya kooperativa företagen som grupp har större erfarenhet av att ha sökt finansiering från alla aktörer som räknas upp i undersökningen. De nya kooperativa företagen har i betydligt större utsträckning sökt extern finansiering i form av banklån eller kredit, nästan en tredjedel har gjort detta. Även projektmedel från privata fonder och ägarkapital är betydligt vanligare hos de nya kooperativa företagen.

De företag som svarat att de sökt någon form av extern finansiering fick också svara på hur mycket pengar de sammanlagt sökt under de senaste fem åren. I figuren nedan ser vi hur mycket pengar som de sökt.

Belopp de kooperativa företagen ansökt om

182 svar. Frågan ställd till dem som sökt finansiering.

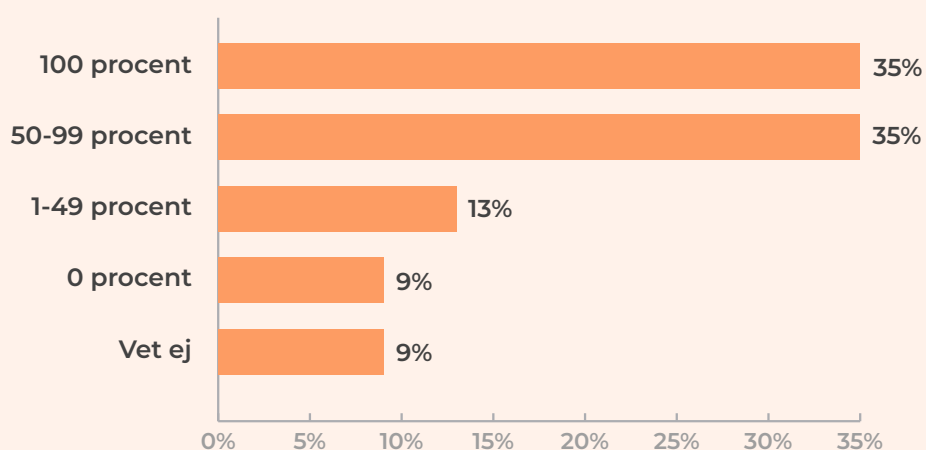
Svar på frågan: Hur mycket pengar (sammanlagt i grova drag) har er ekonomiska förening ansökt om till den egna verksamheten under de senaste fem åren?

Ungefär en tredjedel angav att de sökt mellan 100 000 och 500 000 kronor. Ett av fem företag hade sökt som mest 100 000 kronor. Hälften av de som sökt extern finansiering hade alltså totalt under fem år sökt en halv miljon kronor eller mindre.

Ett av fem företag hade sökt mellan 1 miljon och 5 miljoner kronor, och 14 procent mer än 5 miljoner kronor.

Nu vet vi mer om var de små kooperativa företagen söker extern finansiering och hur mycket pengar de sökt de senaste fem åren. Men hur gick det med försöken att få extern finansiering? Det tittar vi närmare på i nästa fråga, se figuren på nästa sida.

Andel av sökt belopp de kooperativa företagen beviljats

182 svar. Frågan ställd till dem som sökt finansiering

Svar på frågan: Hur mycket ungefär av detta har beviljats?

Ungefär ett av tio av de kooperativa företag som sökt extern finansiering under de senaste fem åren beviljades inget alls av sin sökta finansiering. Drygt en tredjedel beviljades mer än hälften av det som de sökt, och lika många uppger att de beviljats hela summan.

SÅ FÅR SVERIGE FLER KOOPERATIVA FÖRETAG – MED ÖKAD KUNSKAP OCH FINANSIERING

Finansiering är viktig för alla typer av företag, och det gäller ofta framför allt för nystartade företag. I vår undersökning har 72 procent av de nya kooperativa företagen sökt extern finansiering under de senaste fem åren.

Tillgång till kapital för uppstart och tillväxt är alltså en viktig fråga för kooperativt företagande. Detta gäller även andra företag, oavsett företagsform. Alla små och medelstora företag kan ha utmaningar att få tillgång till kapital för uppstart och tillväxt. Kooperativa företag kan dock ha ytterligare utmaningar – som är kopplade till just den kooperativa företagsformen. Vår undersökning visar att 25 procent av de nya kooperativa företagen menar att deras företagsform gör det svårare att få finansiering.

En bidragande faktor är okunskapen om den kooperativa företagsformen, som vi såg tidigare i rapporten i delen som handlade om rådgivning. Banker, investmentföretag och andra finansiella institutioner är tyvärr inga undantag – även de behöver öka sin kunskap om den kooperativa företagsformen. Det finns också flertalet vittnesmål från både kooperativa företag och från civilsamhället⁷ om problem i kontakterna med banker. Det kan till och med vara svårt att ens få öppna ett bankkonto för ett litet kooperativt företag.

Här behövs åtgärder för att öka kunskapen om kooperativt företagande hos banker, andra finansiella institutioner och investmentföretag. Dessa åtgärder, tillsammans med de insatser som vi berört tidigare vad gäller rådgivning, samlas förslagsvis i ett nationellt kunskapshöjande program.

⁷Lägesbild om civilsamhällets erfarenheter av bankväsendet, NOD 2023

Men det visar sig att utmaningarna för små och medelstora kooperativa företag inte enbart handlar om bristerna kring rådgivning och finansiering på grund av okunskap om den kooperativa företagsformen. En annan utmaning är den övergripande förskjutningen hos finansiärer mot att premiera företag som är vinstfokuserade. Detta gäller även offentligt stöd till innovation och entreprenörskap. Enligt en rapport från Entreprenörskapsforum har offentliga finansiärer som Almi samt även myndigheter som Tillväxtverket och Vinnova ett helt ensidigt fokus på aktiebolag när det gäller frågan om kapitalförsörjning och riskkapital. Samma rapport visar också att även det privata kapitalet har fokus på aktiebolag, och det finns ytterst få aktörer på den svenska marknaden som arbetar med riskkapital och/eller lån som inkluderar andra former av företag än aktiebolag.⁸

Det är oacceptabelt att företag ska missgynnas av offentliga aktörer på grund av sin valda företagsform. Det är dock det som sker när offentliga aktörer tolkar sina uppdrag och direktiv som att de enbart ska erbjuda finansiering till aktiebolag. Detta måste åtgärdas, och både offentliga och privata aktörer behöver öka sin kunskap om kooperativt företagande och sluta missgynna kooperativa företag.

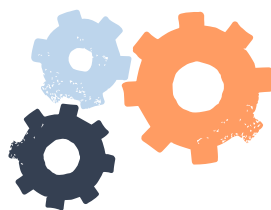
Vi har tidigare berättat om studier som visar att kooperativa företag är stabila, hållbara och har högre överlevnadsgrad än andra typer av företag. Detta gör dem viktiga för samhällets tillväxt och näringslivets robusthet. Därför är det angeläget att även utveckla och stödja initiativ som bidrar till fler kooperativa företag. För detta behövs till exempel åtgärder för att tillgängliggöra kapital för nya och växande kooperativ. Om vi tittar närmare på hur andra länder gjort hittar vi system med låneinstitut som tillhandahåller kreditgarantier, investeringsfonder och förlagslån för att gynna nystartande av kooperativa företag. Även i Sverige finns viktiga initiativ från den kooperativa sektorn, som Mikrofonden, men det behövs även insatser och draghjälp från offentligt håll.

En initial åtgärd kan vara att utreda hur en bättre finansiell infrastruktur för kooperativa företag kan skapas, till exempel med investerings- och kreditgarantifonder, lånegarantier och investeraravdrag även för kooperativa företag. Resultatet kan bli något som gör gott för Sverige, nämligen ett mer robust, diversifierat företagande med ett ägande som ser längre än till nästa kvartalsrapport.

---

⁸Kapitalförsörjning som fungerar för fler - Hur kan fler typer av företagande finansieras för tillväxt? Ruth Brännvall, Entreprenörskapsforum, 2023

METOD

Grunden för denna rapport är en undersökning som utredaren Curt-Olof Mann gjort på uppdrag av Svensk Kooperation. Som ett första steg kartlades tidigare relevanta undersökningar med små och medelstora företag i olika juridiska former, genomförda av myndigheter, forskare och organisationer.

I nästa steg genomfördes en kvalitativ undersökning. Den omfattade sju stycken halvstrukturerade telefonintervjuer på ca 30–60 minuter med representanter för ekonomiska föreningar i målgruppen, spridda på branscher, medlemskategorier och affärsmodeller. Intervjuerna gav kunskap om företagens perspektiv samt underlag till att formulera frågorna till enkätundersökningen.

Den kvantitativa undersökningen är en webbenkät som genomfördes av Verian (f.d. Kantar Public och Sifo) under våren 2023. Undersökningen omfattade ekonomiska föreningar som är små eller medelstora företag, definierat av att de har minst en anställd och inte fler än 249. En övre åldersgräns sattes till 30 år utifrån registreringsdatum hos Bolagsverket. Enkäten riktades till namngiven operativ företagsledare (vd eller motsvarande, enligt uppgift hos SCB). Antalet ekonomiska föreningar som vid genomförandet av undersökningen svarade mot dessa kriterier var 1 365. Inget urval drogs utan hela målgruppen fick möjlighet att delta i undersökningen för att maximera antalet svar.

Frågorna är formulerade att gälla de senaste fem åren. Perioden skulle dels inte vara för lång, för att den som svarar helst själv ska ha varit med om den och ha möjlighet att minnas någorlunda detaljerat, dels tillräckligt lång för att kunna rymma de aktuella erfarenheterna. Det betyder också att beroende på när den ekonomiska föreningen startade omfattar perioden olika stadier i dess utveckling, som start, etablering, tillväxt etc.

Antalet fullföljda enkäter är 292, motsvarande 26 procent. Enligt Verian (f.d. Kantar Public och Sifo) är det en god svarsfrekvens för målgruppsundersökningar av detta slag.

De ekonomiska föreningarna som svarat fördelar sig efter antalet anställda och företags ålder på ett sätt som väl motsvarar fördelningen i hela målgruppen. Det finns alltså inget som tyder på att resultaten systematiskt avviker från om alla i målgruppen skulle besvara enkäten. Med andra ord tyder det på god representativitet hos undersökningens resultat.

Genomgående är andelen som svarat "ingen erfarenhet", "annat", "vet ej" och dylikt liten. Det tyder på att de svarande upplevt att frågorna överensstämmer med deras "språk" och företags aktiviteter.

I varje figur finns information om antal svarande på frågan, samt den exakta formuleringen av frågan. I figuren syns också formuleringen av de olika svarsalternativen.

Rapporten redovisar ofta resultatet för nyare kooperativa företag, framför allt när denna grupp skiljer sig från övriga svarande. Med nyare menas i denna undersökning ekonomiska föreningar som är 0–12 år gamla. Vi har även undersökt grupperna 0–7 år samt 0–10 år. Dessa grupper är dock lite för små för att använda. Men vi kan se att det som gäller för företagen som är 0–12 år gamla och hur de skiljer sig gentemot de andra företagen tenderar att vara än mer framträdande i grupperna 0–7 år och 0–10 år.

I undersökningen har vi även undersökt skärningar av grupper av de svarande, så som branscher, affärsmodell och medlemskategori. När resultaten av dessa skärningar visar på tydliga skillnader eller är intressanta av andra skäl redovisas detta i rapporten.

REFERENSER

- Entreprenörskapsbarometern 2016, Tillväxtverket. <https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/publikationer/arkiveradepublikationer/publikationer2016/entreprenorskapsbarometern2016.1205.html>
- Kapitalförsörjning som fungerar för fler – Hur kan fler typer av företagande finansieras för tillväxt?, Ruth Brännvall, Entreprenörskapsforum, 2023 https://entreprenorskapsforum.se/wp-content/uploads/2023/04/Rapport_Kapitalforsorjning_Web.pdf
- Kooperation på framtidens villkor, Kairos Future 2020 <https://svenskkoperation.se/kooperation-pa-framtidens-villkor/>
- Lägesbild om civilsamhällets erfarenheter av bankväsendet, NOD 2023 <https://www.nodsverige.se/lagesbild-civilsamhallets-erfarenheter-av-bankvasendet/>
- Mål för näringspolitik, Regeringen 2020 <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/naringspolitik/mal-for-naringspolitik/>
- Nya kooperativa företag 2008-2018, Svensk Kooperation 2020 <https://svenskkoperation.se/nya-kooperativa-foretag-2008-2018/>
- Små och medelstora företag, Faktablad om EU – 2024, Europaparlamentet https://www.europarl.europa.eu/erpl-app-public/factsheets/pdf/sv/FTU_2.4.2.pdf
- Unga nyfikna på Kooperation, Svensk Kooperation 2022 <https://svenskkoperation.se/unga-nyfikna-pa-kooperation/>

Svensk Kooperation är opinionsbildare för den kooperativa företagsformen. Initiativtagare till denna partipolitiskt och religiöst obundna organisation är LRF, KF, HSB, och Fremia.

Svensk Kooperation bidrar med kunskap om Kooperationen, påverkar och driver opinion i frågor som rör de kooperativa och ömsesidiga företagens villkor och potential.

VILLKOR FÖR KOOPERATIVT SMÅFÖRETAGANDE – OM RÅDGIVNING OCH FINANSIERING